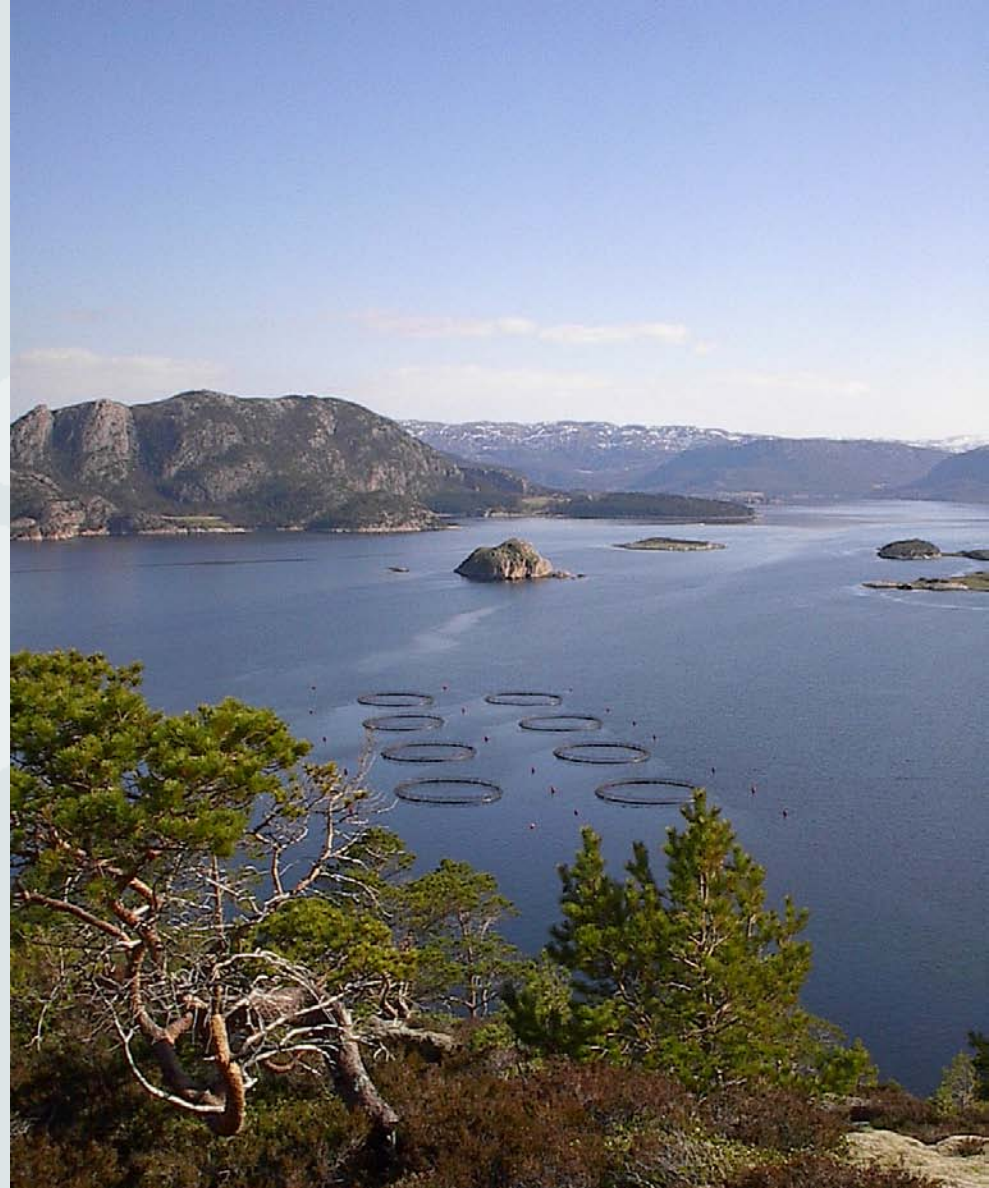

Lakselus

En evigvarende utfordring?

Alf-Helge Aarskog
Lerøy Seafood Group ASA

SEAFOOD INNOVATION SINCE 1899

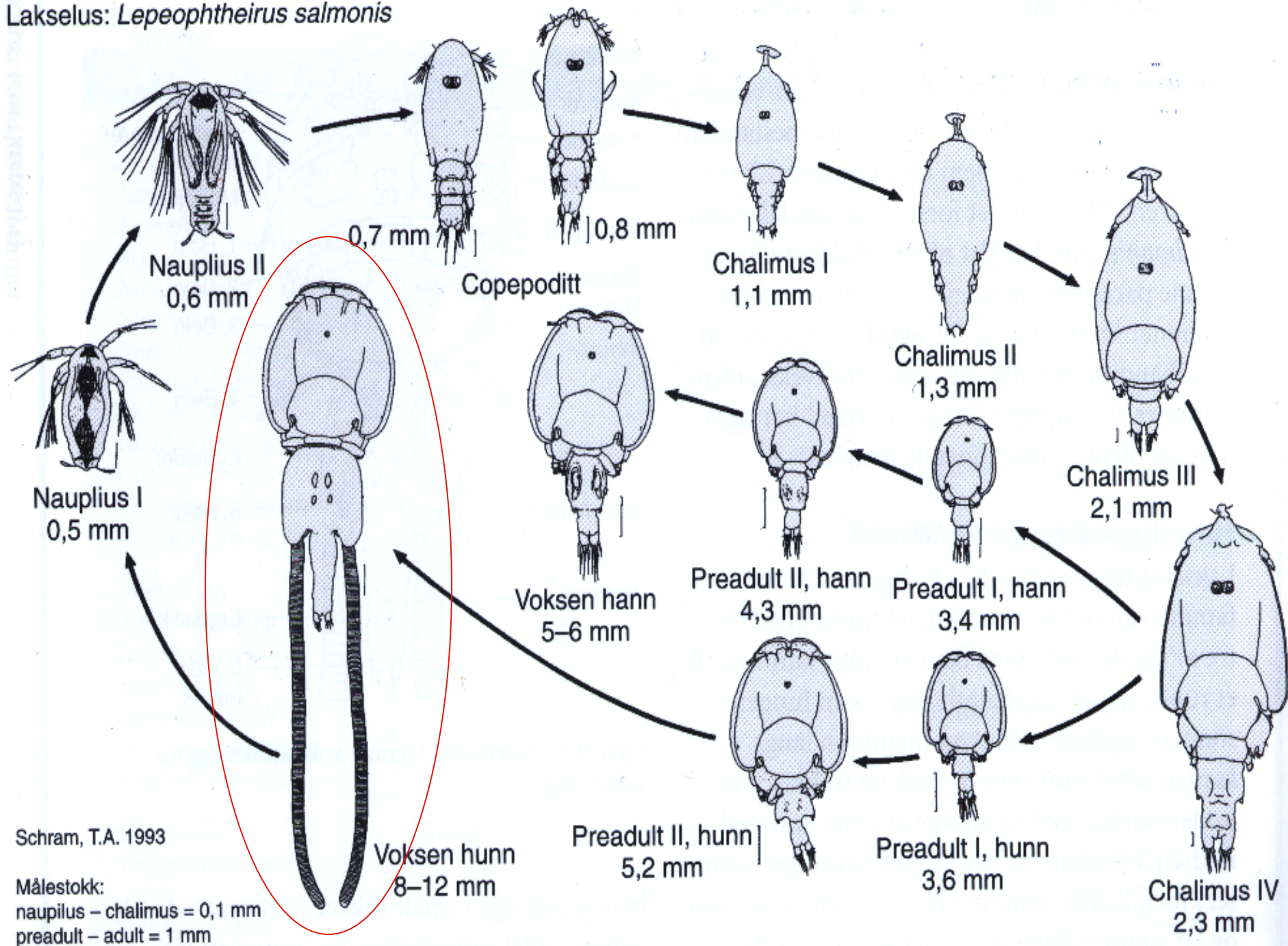
Litt historie:

- Lakselusa har eksistert sammen med laksefisk lenge.
- Den er første gang omtalt på 1600-tallet.
- Zoologen Henrik Nikolai Krøyer beskrev arten og gav den det latinske navnet *Lepeophtheirus salmonis* i 1837.
- Lusa er fortsatt aktiv!

SEAFOOD INNOVATION SINCE 1899

Lakselus: *Lepeophtheirus salmonis*

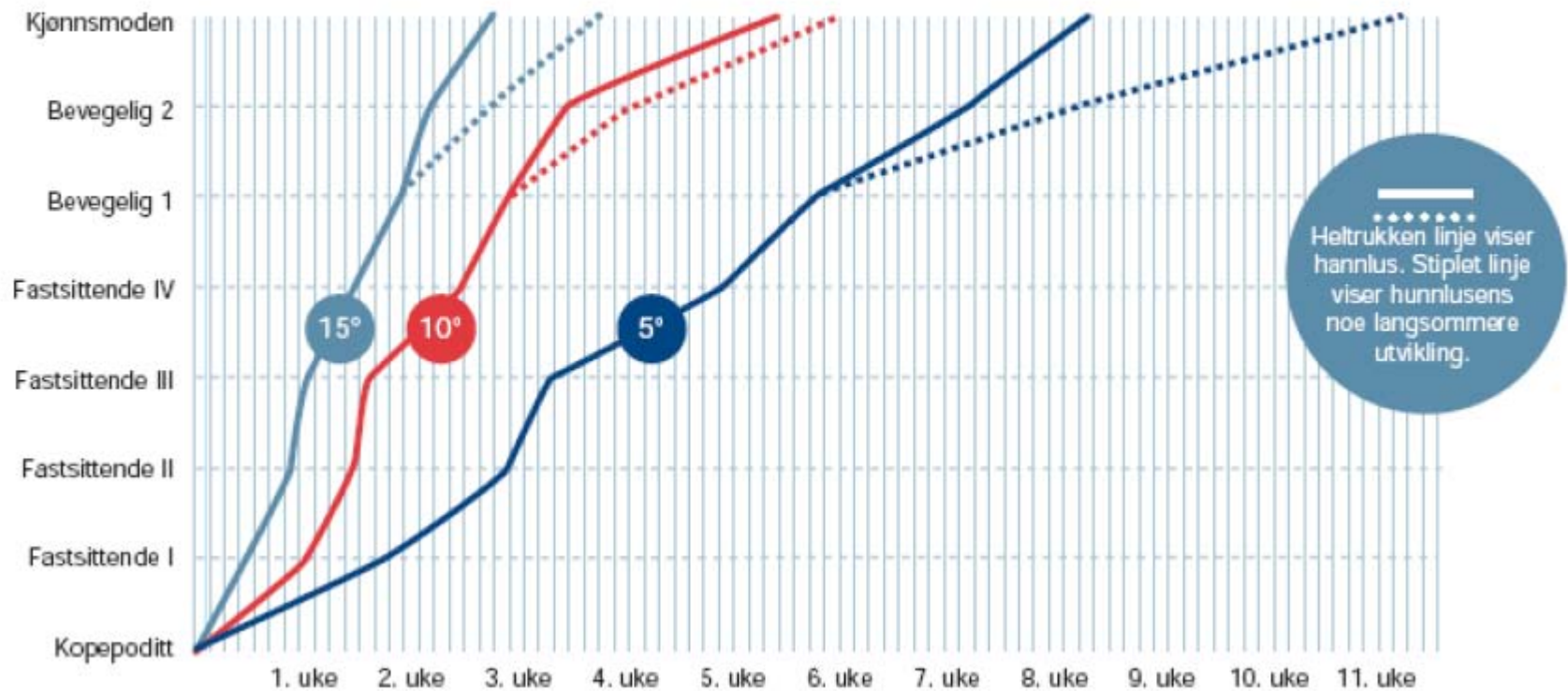
Schram, T.A. 1993

Målestokk:
 naupilus - chalimus = 0,1 mm
 preadult - adult = 1 mm

Livssyklus lakselus

ANSLAGSVIS UTVIKLINGSHASTIGHET FOR LAKSELUS VED 5°, 10° OG 15° C

Ved 5 grader tar det 11 uker fra kopepoditt til ferdig utviklet hunnlus.

Krise og katastrofe, eller en utfordring som kan løses?

Krise:

Påkjenninger mot samfunnet som i art eller omfang går utover det som regnes som normal risiko

Katastrofe:

Med katastrofe forstår vi hendelser med særlige alvorlige skader og tap.

Lakselus i for stort omfang er uønsket. Dette gjelder for oppdrettsnæringen, så vel som for vill laks interessene.

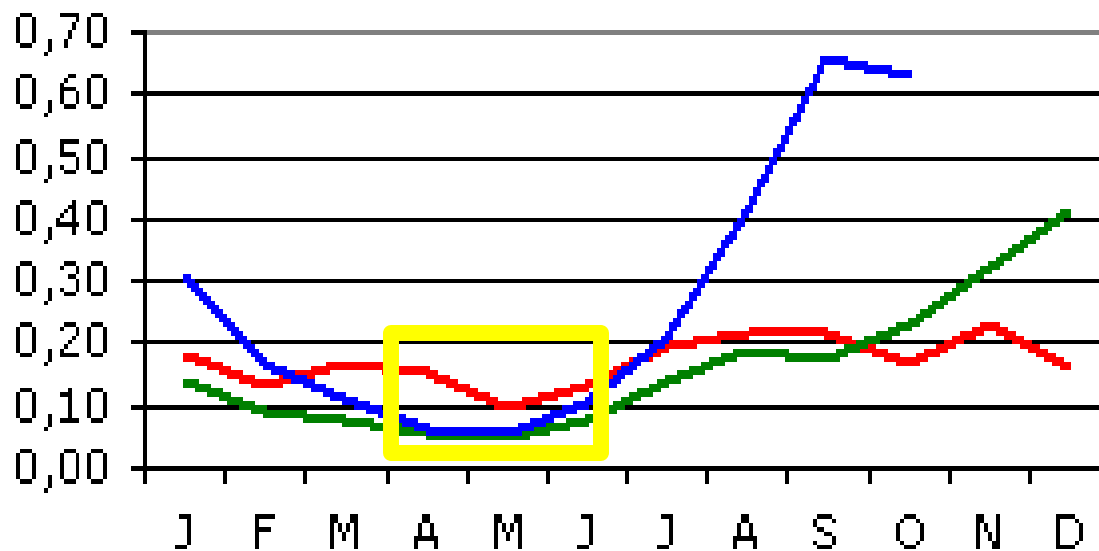
SEAFOOD INNOVATION SINCE 1899

Noen kjennetegn på en krise:

- Mangel på kontroll
- Viktige interesser på spill
- Mange aktører
- Tidspress
- Sammenbrudd i den regulære beslutningsprosessen
- Søkelys på kortsiktige løsninger
- Stor usikkerhet
- Mangel på informasjon
- Desinformasjon
- Stor interesse og oppfølging fra ulikt hold

Utvikling av lusetall i Norge

Voksne Hunnlus

• 2007
• 2008
• 2009

SEAFOOD INNOVATION SINCE 1899

Generalisering en farlig sport

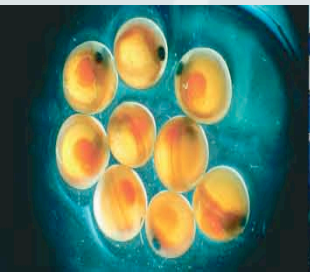
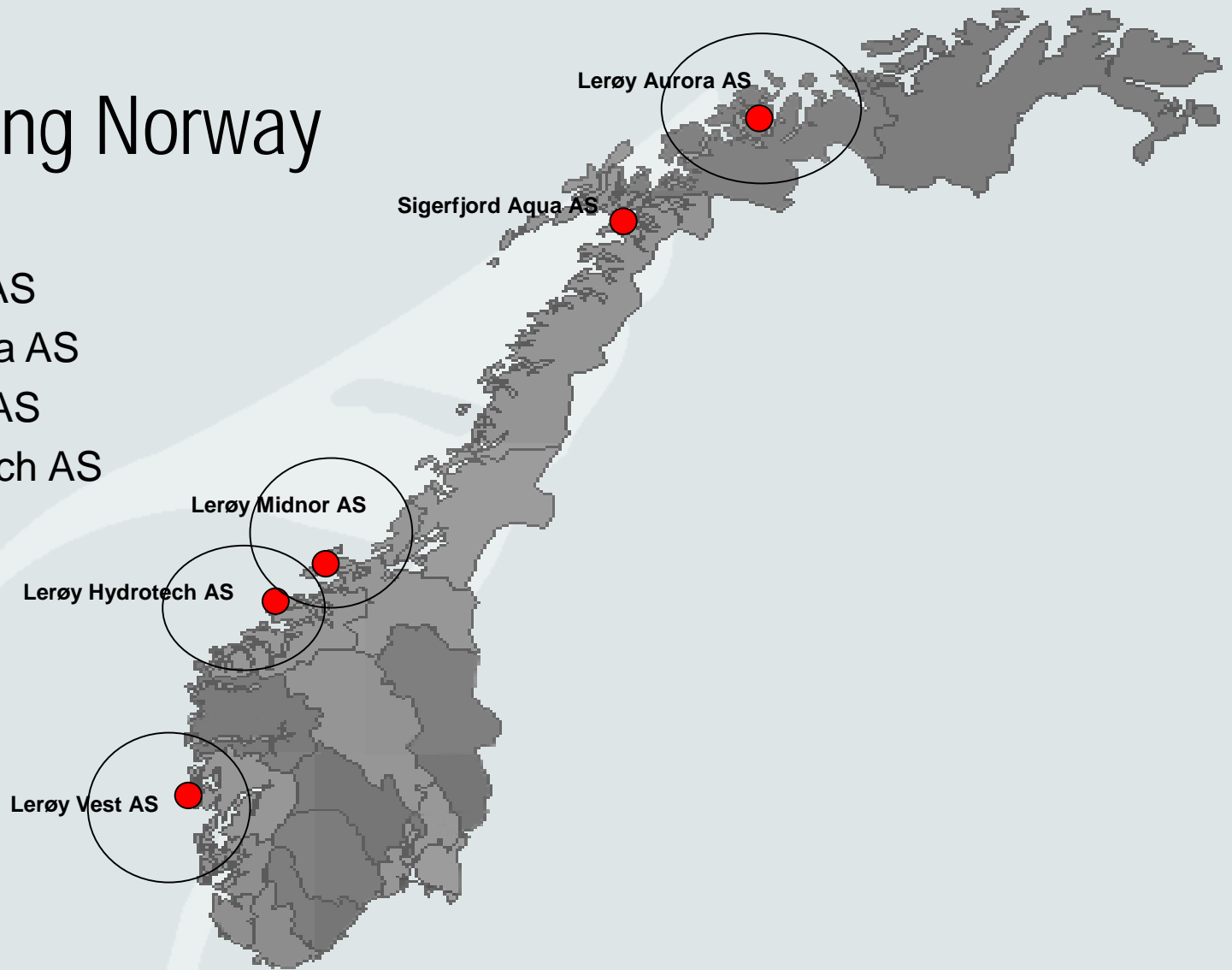
- "Linselus" kan være farligere en "lakselus" i Troms
- Enkelte områder har større problem en andre
- Noen aktører har god kontroll, noen har dårligere kontroll
- Noen lakseelver har god tilbakevandring, andre dårligere
- Noen aktører er gode på bruk av leppefisk, andre får det ikke til.
- La oss fokusere på løsningen av krisen/katastrofen/utfordringen:
- Det er ikke sikkert dette er så morsomt for media, men det er bra for vill laksen og oppdrettslaksen, og for nasjonen Norge.

- Hva gjør Lerøy?

LSG Farming Norway

- Lerøy Aurora AS
- Sigerfjord Aqua AS
- Lerøy Midnor AS
- Lerøy Hydrotech AS
- Lerøy Vest AS

Lerøy Aurora AS – Troms fylke

- Har ikke lakselus i denne regionen.
- Hva gjør vi?
- Arealplanlegging – søker om nye lokaliteter
- Sikrer områder for fremtidig mulig trussel, tiltak som virker mot lus virker og mot andre sykdommer.
- Sone brakklegging – avstand mellom anlegg
- Nok en gang, Lerøy Aurora har ikke lakselus.

Lerøy Midnor AS og Lerøy Hydrotech AS

(Sør Trøndelag og Møre og Romsdal)

- Status; lus under kontroll, større lusepress enn vanlig i august september, november halvert antall i forhold til 2008
  - Kortsiktige tiltak:
    - Bruk av leppefisk
    - Endring av utsettsmønster, lokalitetsstruktur (Nordmørsmodellen)
    - Kontinuerlig evaluering av hvor vi setter ut fisk
    - Kartlegging av strømforhold og lokalitetspåvirkning
    - Behandling med tilgjengelige og lovlige behandlingsmiddel.
- Koordinering i buken av disse.

Lerøy Vest (Hordaland)

- *Kontroll med lus.*
- Ørret og lakseproduksjon
- Lite lus på ørret
- Lus på laks kontrolleres med leppefisk
- Behandling på vinter vår med lovlige kjemikalier.
- Overvintring og gjenbruk av leppefisk forsøkes i vinter.
- Områdebrakklegging først satt i system i 2008 og 2009 men kan fortsatt forbedres..

SEAFOOD INNOVATION SINCE 1899

Hvilke tiltak har vi mot lakselus?

- Et klart mål, unngå å ha kjønnsmodne holus.
- En god plan innebærer følgende
  - Forebygging
  - Overvåking
  - Behandling
  - Oppfølging
- Utover dette er det viktig med god koordinering med naboer i regionene hvor en har aktivitet.

Hvilke tiltak har vi mot lakselus?

- Forebygging
  - God lokalitet (avstand eller strømbilde mellom lokaliteter)
  - God smolt
  - Reine nøter
  - Felles brakklegging av områder med lokaliteter som påvirker hverandre

Hvilke tiltak har vi mot lakselus?

Overvåkning

- Telling av lus
- Vi bør i større grad få til varsling av lusetall mellom nabo lokaliteter, og bedre kommunikasjon i forhold til status på lusetall og behandlings strategier.
- God overvåking kan gi rett "timing" i forhold til behandling og redusere antall behandlinger.

Hvilke tiltak har vi mot lakselus?

Behandling

- Bad – skjørt, presenning og brønnbåt
  - Salmosan, Alpamax, Betamax, H₂O₂
- Fôr (Slice, Ektobann)
- Leppefisk
- Mekanisk

- Rotasjon av medikamenter, felles behandling i store nok områder, på riktig tid i forhold til vill smoltens utvandring.
- Behandle når det er gode vær messige forhold

Hvile verktøy har vi mot lus?

Leppefisk er effektivt

Riktig bruk, reine nøter, rett antall, rett kvalitet

Riktig maskevidde, skifting av nøter.

Overvintring – oppdrett av leppefisk er på vei.

Fornuftig å kunne starte med leppefisk fra tidlig om våren, dette krever overvintring\lagring eller oppdrett.

SEAFOOD INNOVATION SINCE 1899

Hvilke verktøy har vi mot lus?

- Videre arbeid:
- Koordinerte behandlinger i større områder
- Strukturering, for felles brakklegging av større områder, krev omfattende samarbeid, og tilrettelegging fra myndigheter
- Bedre forståelse av hvordan lokaliteter påvirker hverandre, bedre kartlegging av strømbilder i fjorder og kyst strøm.

Hvilke verktøy har vi mot lus?

- Videre arbeid:
  - Vaksine mot lus basert på sekvensering av lakselusgenom
  - Oppdrett i lukkede system i deler av oppvekst perioden i sjø (Preline, Aquadome)
  - Avl, det er vist at det er stor variasjon i mengde lus på ulike familier, avl kan derfor være et viktig tiltak og bidra på sikt til lavere lusenivåer.
  - Nye kjemikalier
  - Hurtig utslakting dersom resistens oppstår.

Lakselus en evigvarende utfordring?

- Det er mulig at vi på sikt, kan komme frem til løsninger som gjør at lakselus blir eliminert som problem.
- Bygg tiltak og løsninger i størst mulig grad basert på fakta!
- Kanalisering av større beløp til FOU.
- Nå er det derimot viktig at vi har full kontroll til våren når vill laks smolten vandrer ut, ved riktig og kordinert arbeid, samt god disiplin er det mulig å få dette til!.